

ת"פ 770/11/15 - מדינת ישראל נגד חסן סלמן

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 770-11-15 מדינת ישראל נ' סלמן

בפני כבוד השופט ירון מינטקביץ
המאשימה מדינת ישראל ע"י עו"ד שחר מלול
נגד הנאשם חסן סלמן ע"י עו"ד איימן חטיב

הכרעת דין

רקע ויריעת המחלוקת

נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו 12 עבירות של מעשה מרמה ותחבולה בכוונה להתחמק ממס ו- 12 עבירות של המנעות מניהול פנקסים ללא סיבה מספקת.

על פי עובדות האישום, בין שנת 2000 לשנת 2005 היה הנאשם בעליהם שני בנייני מגורים ובשנת 2005 בנה בניין מגורים שלישי, כולם בשכונת בית צפאפא בירושלים. בשלושת הבניינים היו 18 דירות מגורים (להלן: **הבניינים והדירות**).

לאורך התקופה האמורה, התגורר הנאשם באחת הדירות והשכיר דירות אחרות, ובתמורה קיבל דמי שכירות בסכום מצטבר של כ- 2,450,000 ש"ח. הנאשם לא דיווח לרשויות על תחילת עיסוקו בהשכרת דירות, לא ניהל ספרים, לא דיווח על הכנסותיו ולא שילם בגין מסים.

הנאשם לא חלק על עיקר עובדות האישום. ביחס לדמי השכירות טען, גם אם בלשון רפה, כי הסכום הנטען על ידי המאשימה אינו מדויק, "אבל אין מחלוקת שהסכום נכון בקירוב" (ע' 8 לפרוטוקול ישיבת יום 13.3.17).

ביחס לחלק מהעבירות טען ב"כ הנאשם כי התיישנו, והמאשימה קיבלה את טענתו וחזרה בה מחמש עבירות של אי ניהול ספרים (ר' הודעת המאשימה מיום 25.12.16).

מהבחינה המשפטית טען ב"כ הנאשם, כי מעשיו אינם מקימים עבירות של מעשי מרמה ותחבולה, באשר לא התקיימה אצלו כוונה להתחמק מתשלום מסים. לצד זאת אישר ב"כ הנאשם, כי מעשיו אכן מקימים עבירות של אי ניהול ספרים ללא סיבה מספקת, והסכים להרשעתו בעבירות אלו. כמו כן ב"כ הנאשם לא חלק על כך היה חייב לשלם מסים על הכנסותיו מהשכרת הדירות.

לאור זאת, הגיעו הצדדים להסכמה דיונית במסגרת הוגשו ראיות המאשימה בהסכמה והנאשם העיד להגנתו, ושני הצדדים הגישו סיכומים בכתב.

עמדות הצדדים

המאשימה טענה בסיכומיה, כי הנאשם היה מודע לכך שהיה חייב לשלם מסים על הכנסותיו מהשכרת הדירות וכי המנעותו מלדווח לרשויות על עיסוקו ועל הכנסותיו היא מחדל אסור, שמטרתו להתחמק במרמה מתשלום מס.

לעניין היסוד הנפשי שבעבירה נטען, כי כוונתו של הנאשם להתחמק מתשלום המס נלמדת באופן נסיבתי, ועליו לסתור את החזקה כי לא התכוון להתחמק מתשלום מסים. עוד נטען, כי די בכך שהנאשם עצם עיניו ביחס לחבותו במס ולא בירר את הענין.

המאשימה בקשה לדחות את טענת הנאשם, כי לא ידע שהכנסותיו חייבות במס, לאור נסיונו העסקי כקבלן בנין המצוי בתחום החשבונאי, ולאור היקף ההשכרה.

הנאשם טען בסיכומיו, כי לא ידע כי היה חייב בתשלום מסים על הכנסותיו וכי לו היה יודע על חבותו, היה מדווח ומשלם מסים כדין.

לענין מעשה המרמה טען ב"כ הנאשם, כי למעשה מיוחס לו מחדל ולא מעשה אקטיבי של מצג שוא או מרמה אחרת. לטענת הנאשם, משלא יצר כל מצג כוזב ולא נקט בשום פעולה שמטרתה להסתיר את היקף הכנסותיו, לא ניתן לייחס לו מעשה מרמה.

לענין היקף הכנסותיו טען הנאשם, כי ההסכום בו נקבה המאשימה בכתב האישום אינו מדויק, ולכל היותר הרוויח סכום כולל של 1.8 או 2 מיליון ש"ח.

דין והכרעה

מודעות הנאשם לחבותו במס

הנאשם טען, כי לא ידע שהוא חייב לשלם מסים על הכנסותיו בגין השכרת הדירות - ולא ראיתי כי ניתן לתת משקל לדבריו:

על פי העובדות המוסכמות והראיות, הנאשם היה בעליהם של שלושה בנייני מגורים ובהם 18 דירות, מתוכן השכיר 17 דירות ובאחת התגורר. שניים מהבניינים היו בבעלותו בין השנים 2000-2011 ובניין שלישי הקים בשנת 2005, לצורך השכרת דירות.

הנאשם העיד לפני. מעדותו עולה, כי דאג לתחזוקתם של הבניינים ושיפוצם, בין בעצמו בין בעזרת בעלי מקצוע אותם שכר, ואף הוסיף בחלקם דירות. הנאשם השקיע את שכר הדירה אותו גבה מדיירי שני הבניינים הראשונים בבניית הבניין השלישי וביוזמות מסחריות אחרות (ר' עדות הנאשם בישיבת יום 16.5.17 והודעותיו ת/1 ות/2).

אמנם הנאשם הוא אדם לא צעיר, אך בעבר היה קבלן ובעל חנות, נרשם כעוסק ודיווח על הכנסותיו. התרשמתי כי אין מדובר באדם תמים ופשוט אשר אינו בקיא באורחות העולם, כפי שטען בא כוחו בסיכומיו, אלא באדם בעל הבנה וידע רלוונטיים.

בנסיבות הענין, לא ניתן לקבל את טענת הנאשם, כי לא ידע שהוא חייב במס בשל הכנסותיו מהשכרת הדירות ועל כן לא דיווח עליהן לרשויות: באופן מובהק מדובר בפעילות כלכלית בעלת אופי עסקי-מסחרי, בהיקף משמעותי, אשר הניבה

הכנסות ניכרות לאורך תקופה של 12 שנה והיתה כרוכה בהשקעת משאבים וזמן, לרבות הקמת בניין דירות לצורך השכרתן. אין בלבי כל ספק, כי הנאשם ידע שמדובר בפעילות עסקית החייבת בתשלום מסים.

צרמה לי טענת בא כח הנאשם, בסע' 22 לסיכומי, כי הנאשם מתגורר באזור מזרח ירושלים, אשר "אין לתושבים המתגוררים בו מודעות יתרה ופועלים על פי האינסטינקטים". מעבר להכללה הגסה הכרוכה בטענה זו, הכורכת יחדיו אנשים רבים ושונים ללא כל הבחנה ביניהם, הטענה לא נתמכה ולו בבדל ראייה וחוטאת למציאות, כפי שהיא מוכרת לי. מכל מקום, ללא קשר למקום מגוריו של הנאשם, מדובר באדם בעל מודעות והבנה.

למעלה מהצורך אומר, כי גם לו הייתי מקבל את הטענה שהנאשם טעה לחשוב כי אינו חייב לשלם מס על הכנסותיו - ואני רחוק מלסבור כי כך היה המצב - אין כל משקל לטענה זו. טעות לענין מצב משפטי, ובכלל זה היקף החבות במס, אינה מהווה הגנה בפלילים אלא בנסיבות חריגות, שאינן מתקיימות במקרה שלפני. ר' הוראת סע' 34 לוחק העונשין, לפיו:

לענין האחריות הפלילית אין נפקה מינה אם האדם דימה שמעשהו אינו אסור, עקב טעות בדבר קיומו של איסור פלילי או בדבר הבנתו את האיסור, זולת אם הטעות היתה בלתי נמנעת באורח סביר.

גם לשיטת הנאשם, לא ניתן לומר כי טעותו היתה בלתי נמנעת, שהרי הנאשם לא טען כי הסתמך על יעוץ משפטי או חשבונאי ממנו עלה כי הכנסותיו פטורות ממס. ור' לענין תחולת הסעיף ביחס לשאלת חבות במס ע"פ 1182/99 אליהו הורוביץ נ' מדינת ישראל.

כוונה להתחמק מתשלום מסים

כפי שקבעתי למעלה, הנאשם ידע שעליו לשלם מסים על הכנסותיו. הנאשם נמנע מלדווח על הכנסותיו מהשכרת הדירות, לא ניהל ספרים כדן ולא שילם מסים על הכנסותיו. ההסבר המתבקש למחדליו של הנאשם הוא כוונה להתחמק מתשלום המסים בהם היה חייב ועל הנאשם לסתור את החזקה שקמה נגדו. ר' למשל ע"פ 5529/12 אהרון אוהב ציון נ' מדינת ישראל:

"כמובן שהוכחת קיומו של היסוד הנפשי של מטרה, הנדרש לפי סעיף 220 לפקודת מס הכנסה, מוטלת על התביעה, בהיותו יסוד מרכזי ממרכיבי העבירה. אלא שעקב אופיין המיוחד של העבירות מתחום המס בפרט, והעבירות הפיסקאליות בכלל, לא ניתן במרבית המקרים להוכיחו אלא על-ידי הנסיבות, התנהגותו ומעשיו החיצוניים של הנאשם. במקרים אלו עשויות הנסיבות בצירוף התנהגותו של הנאשם להביא אל המסקנה כי הכוונה להתחמק ממס נובעת מעצם המעשה. כך לדוגמא, מקרים שבהם הנאשם פועל באחד מן האופנים שלהלן: מסתיר מקור הכנסה שלם או מנהלו בשם אחר או בשם בדוי; מעלים חשבון בנק שבו מחזור משמעותי או מנהלו בשם אחר או בשם בדוי; מנהל שתי מערכות פנקסי חשבונות, האחת שונה מרעתה; נעדרים מסמכים נאותים או ספרי חשבונות נאותים, שראוי היה שהנאשם יקיים בהתחשב בנסיבותיו. במקרים אלו עשויה להלמד הכוונה להתחמק ממס ממעשיו של הנישום אלא אם יש בפיו הסבר סביר למעשה, שבכוחו לעורר ספק בלב בית המשפט לעניין כוונתו להתחמק מתשלום מס [ראו: עמיר, 514-516]."

לענין היסוד הנפשי הנדרש ר' גם ע"פ (ת"א) 70796/04 שגיא נ' מדינת ישראל:

"כדי להתגבר על הקושי המתואר לעיל בהוכחתו של היסוד הנפשי, התגבשה החזקה לפיה אדם מתכוון לתוצאות הטבעיות של מעשיו. כפועל יוצא הימנה, ניתן להסיק מהתנהגותו של הנאשם ומן הנסיבות הסובבות אותה, את מצבו הנפשי של הנאשם, בעת ביצוע המעשה הפלילי, והכל תוך יישומו של מבחן אובייקטיבי המבוסס על ניסיון החיים והשכל הישר. חזקה זו ניתנת לסתירה על ידי הנאשם, ואם זה האחרון העלה ספק סביר, אזי החזקה דלעיל לא תשמש לו לרועץ."

כפי שפרטתי למעלה, הנאשם נמנע מלדווח על הכנסות מצטברות של כשני מיליון ש"ח, שנבעו מעיסוקו והיו מקור הכנסתו העיקרי לאורך תקופה של 12 שנים. מנסיבות אלו עולה מסקנה אפשרית אחת, והיא כי הנאשם נמנע לדווח על הכנסותיו ולשלם בגין מסים על מנת להתחמק מתשלום מסים. הנאשם לא הציע כל הסבר מניח את הדעת למחדליו. טענת הנאשם, כי לא ידע שעליו לדווח על ההכנסה מכספי השכירות, אינה מתיישבת עם השכל הישר או עם התרשמותי ממנו ואינני נותן לה כל משקל.

אשר על כן, לא נסתרה החזקה כי הנאשם התחמק במזיד מתשלום מיסים בדרכי ערמה ותחבולה.

היקף הכנסותיו של הנאשם

כתב האישום ייחס לנאשם הכנסה מדמי השכירות בסך 2,450,000 ש"ח לכל הפחות. במסגרת תשובתו לאישום הודה הנאשם כי סכום זה נכון בקירוב (פרוטוקול מיום 13.3.17). במסגרת סיכומיו של ב"כ הנאשם נטען, כי למעשה הכנסותיו הכוללות היו בין 1.8 ל-2 מיליון ש"ח, כחצי מיליון ש"ח פחות מהמיוחס לו בכתב האישום.

לא ראיתי כי המחלוקת העובדתית על היקף ההכנסות רלוונטית לשלב דיוני זה, שכן אין שום משמעות לפער בין הסכומים הנטענים על ידי הצדדים לצורך הכרעה בשאלה האם התגבשו יסודות העבירות המיוחסות לנאשם אם לאו. אדון בעניין זה בשלב קביעת העונש ההולם.

למעלה מן הצורך אוסיף כי טענת ב"כ הנאשם בנוגע לסכום ההכנסה נטענה על דרך הסתם, ואינה מתייחסת כלל לראיות שהוגשו במסגרת תיק המוצגים, ובכלל זה הודעותיו של הנאשם, מהן עולים הסכומים. יתרה מכך, הנאשם הודה בתשובתו לאישום כי הסכום הנקוב בכתב האישום הינו נכון "בקירוב", ויש קושי בהרחבת יריעת המחלוקת בשלב הסיכומים.

סיכום

מרשיע את הנאשם ב-12 עבירות של מרמה ערמה או תחבולה לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה וב-7 עבירות של אי ניהול פנקסי חשבונות לפי סעיף 216(5) לפקודה, בהן הודה הנאשם במסגרת תשובתו לאישום.

ניתנה היום, י"ב תמוז תשע"ז, 06 יולי 2017, בהעדר הצדדים (בהסכמתם שנתנה בישיבת יום 13.3.17)